

Älä osta mitään päivän päivänavaus ja tunti

Tehnyt: Niina Mykrä/ Tampereen luontokoulu Korento

Johdanto esim. päivänavauksena

- Kuunnelma (<http://www.alaosta.fi/etusivu.shtml?sivu=materiaalit>)
- Muutama sana Älä osta mitään –päivän historiasta ja ideasta
<http://www.alaosta.fi/etusivu.shtml?sivu=kampanja&alasivu=historia>
- Tämän vuoden teema
<http://www.alaosta.fi/etusivu.shtml?sivu=kampanja&alasivu=teema>

Teeman käsittely

Tarvittavat materiaalit:

- jokaiselle pala (suttu)paperia ja kynä
- elinkaarikortit (toinen tiedosto)
- sinitarraa

Tavara, jota halusin, mutta on jäänyt käyttämättömäksi

Mieti joku sellainen tavara tai lelu, jota olet halunnut kovasti, mutta jonkin ajan kuluttua se on lakannut kiinnostamasta, ja se lojuu nyt käyttämättömänä.

Oppilaille voi antaa esimerkkejä, jos tuntuu, etteivät he keksi mitään: esim. joku laite, nukke, peli, pehmolelu, hampurilaispaikan lastenaterian lelu. Kirjoita tai piirrä paperille.

Ne, jotka piirsivät tai kirjoittivat saman tai melkein saman tai samantapaisen asian, yrittävät löytää toisensa. Käydään läpi, minkälaisia asioita löytyi.

Seuraavaksi jokainen ryhmä miettii:

- *Olisitko pärjännyt ilman tuota tavaraa?*
- *Olisitko voinut ostaa sen tai jonkun vastaavan käytettynä, tai lainata joltakulta?*
- *Mistä keksit, että tuollainen tavara olisi mukava saada? (esim. muilla on samanlainen, mainos telkkarissa, löytyi lelukuvastosta)*

Käydään läpi mietinnät.

Elinkaari

Mitä haittaa on siitä, että hankkii aina vaan uusia tavaroita?

Useimmiten lapset vastaavat ensin, että kuluu paljon rahaa. Keskustelua voi johdatella siihen, mistä tavara on tehty, miten materiaali on muuttunut tavaraksi, miten se joutuu kauppaan, mitä tavaralle tapahtuu sen jälkeen, kun se on heitetty roskiin.

Otetaan esille elinkaarikortit T-paidan ja jogurttipurkin elinkaaresta (Niina toimittaa joka ryhmälle omat kuvalliset kortit elinkaaresta ja päästöistä perjantaiamuna 20.11. ennen tuntia. Perjantaina 9 ryhmää oli ilmoittautunut. Jos tulee lisää tai vähenee, kerrothan).

Kortit sekoitetaan, ja oppilaiden tulisi päätellä korttien järjestys. Isommilla oppilailta molempien tuotteiden kortit voivat olla sekaisin, pienemmällä kannattaa varmaan käsitellä ensin toinen ja sitten toinen.

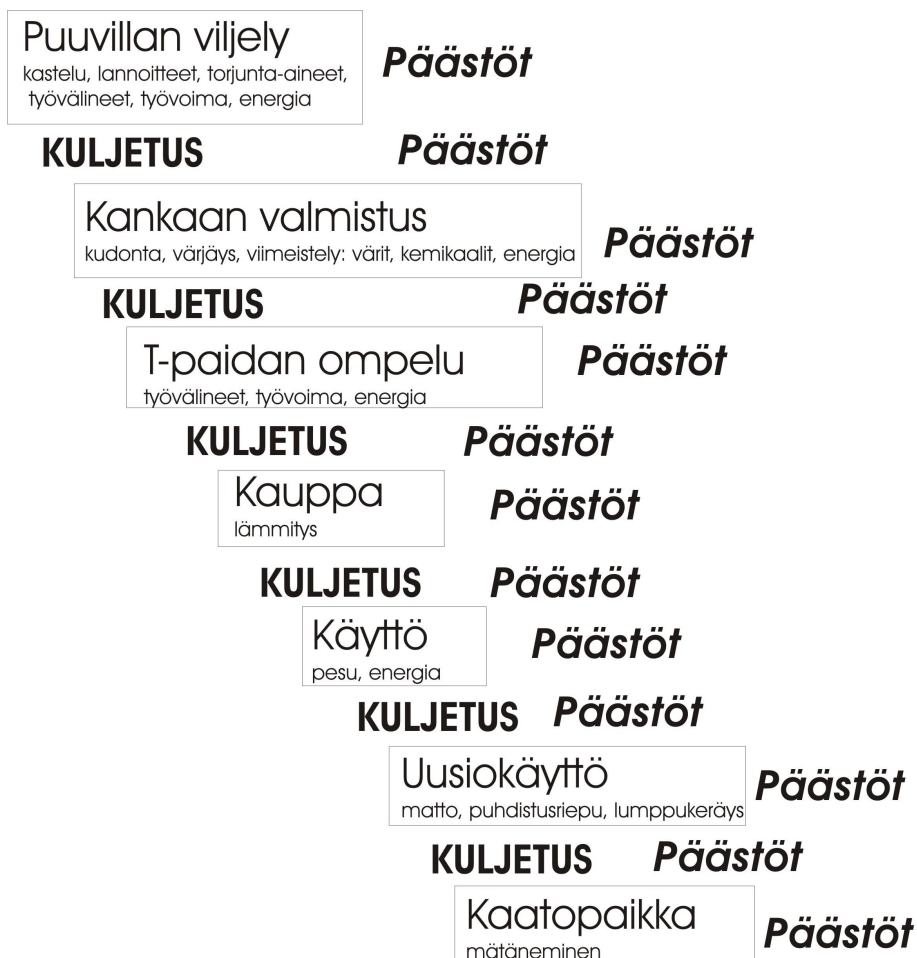
Elinkaaren voi koota joko taululle, tai sitten luokka voi istua piirissä, ja koota elinkaaren lattialle piirin sisään.

Elinkaaret ja materiaalit ovat niin erilaiset, että molemmat elinkaaret on hyvä käydä läpi. Samalla voi miettiä, mitä muuta samankaltaisista materiaaleista tehtyä käytämme. Esim. puuvilla on kuten muut eloperäiset tuotteet, kuten puu tai nahka: ne ensin kasvatetaan, ja sitten niistä tulee tuotteita. Muovia taas on todella monissa paikoissa: leluissa, elektronisissa laitteissa, autoissa, jopa suuri osa vaatteistamme on keinokuitua ja tehty ”muovilangasta”.

Kun järjestys on selvillä, mietitään, missä kohdissa elinkaarta tarvitaan kuljetuksia, ja missä kohdissa syntyy päästöjä eli saasteita. Lisätään kuvaan kuvat niistä.

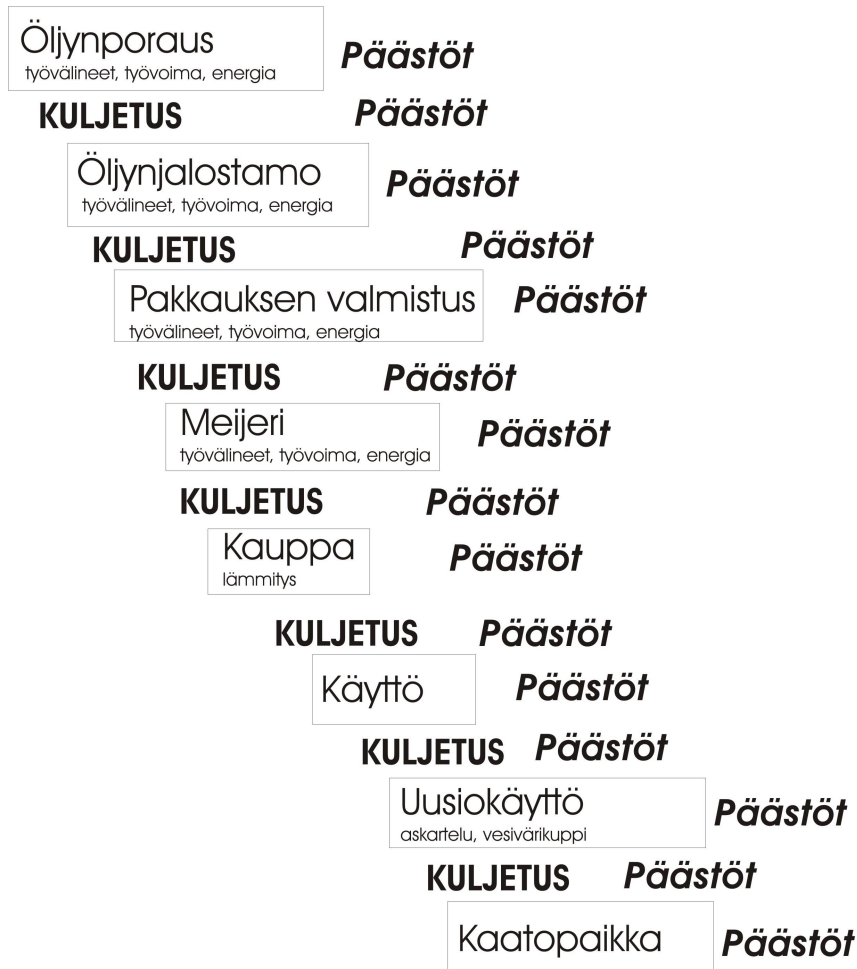
Puuvillainen T-paita

Puuvillaisen t-paidan elinkaaren aikana monenlaisia vaiheita, joiden aikana syntyy erilaisia ympäristövaikutuksia. Koska puuvillaa ei kasvateta Suomessa, t-paidan elinkaari alkaa ulkomailta. Paita saattaa kiertää eri vaiheissa monenkin maan kautta ennen Suomeen saapumista. Jos uusiokäyttö tapahtuu omassa talossa, kuljetusta ja päästöjä ei ole.

Muista myös: t-paitaan liittyy myös sivutuotteita: Muovipakkaus, nuppineulat, pahvi, muoviväkäset, joilla jokaisella oma elinkaarensa.

Jogurttipurkki 2 dl

Kaikkien muovituotteiden elinkaari on samantapainen (lelut, laitteet, keinokuituvaatteet). Kertakäyttöpakkauksia syntyy niin paljon, ettei niille kaikille ole käyttöä kotona. Myöskään teollisuudessa ei tällä hetkellä ole todellisia mahdollisuuksia muovinkierrätykselle.

Mikä olisi parempi vaihtoehto pienelle muoviselle jogurttipurkille?
(Kartonkinen litran purkki. Kartonki voidaan kierrättää, ja käyttää esim. vessapaperirullien raaka-aineena.)

Joululahjatoiveet

Mieti hiljaa mielessäsi joululahjatoiveitasi. Joululahjoja tai joululahjatoiveita ei kannata edes kirjoittaa koululla paperille, ettei syntyisi vertailua, kateutta yms.

Mitä luulet, onko joku toivomistasi tavaroista jo menettänyt kiinnostavuuden tai rikki jo vuoden päästä?

Mitä luulet, miksi haluat juuri noita tavaroita?

Oletko nähnyt tavarain mainoksessa?

Ovatko mainoksissa olevat tavarat parempia kuin jotkut muut, esimerkiksi viime vuonna mainostetut tavarat?

Voisiko jotkut joululahjatoiveet korvata esimerkiksi käytettynä ostetuilla tai lainaamalla (esim. pelikoneiden ja tietokoneiden pelit, ei tarvitse saada juuri sitä tämän vuoden uutuutta; lelut, kirpputorilla on paljon leluja; kirjat: divareista löytyy hyviä kirjoja)?

Joulun pikkuiset lahjat vanhemmille ja kavereille

Älä osta turhia tavaroita, jotka vain pölyttyvät hyllyn reunalla. Esimerkiksi joulukoristeita voi askarrella itse, materiaalina voi käyttää jätteitä, lisäksi maalia, väripapereita, hilettä... Myös palvelus voi olla lahja. Vanhemmille esim. jääkaapin tai uunin pesu, kaverille elokuvailta kotona vuokratun elokuvan ja itse tehtyjen popkornien kanssa. Entäpä jos vaihtaisitkin kaverisi kanssa jotkut kivat viime vuoden lahjat vaikkapa vaan lainaksi – olisi varmaan ihan mukava joululahja? Tai jos sinulla on mukavia kirjoja, erilaisia dvd-elokuvia tai lauta- tai tietokone/pleikkaripelejä hyllyssäsi, voit antaa kaverillesi lahjaksi ”vuokrauskortin”, jolla hän voi lainata niitä ilmaiseksi. Voit laittaa vuokrausajaksi vaikkapa 3 päivää, niin ne eivät unohdu väärään osoitteeseen. Mitä muuta keksisit?

Tulee pitää huolta, etteivät lapset syyllisty siitä, että saavat joululahjoja, lahjoista nauttiminen on lapsen oikeus. Sen sijaan on varmasti kaikkien vanhempienkin mielestä hyvä miettiä lahjojen määrän kohtuullisuutta.

Älä osta mitään päivä on kehitetty sitä varten, että ihmiset mieltisivät näitä asioita. Kerro Älä osta mitään –päivästä muillekin.

Jatkokäsittely

Jos teema vielä kiinnostaa, voitte kokeilla jotain seuraavista:

Älä osta mitään päivän mainokset kuvistunnilla

- Taustamateriaalia mainoksiin <http://www.alaosta.fi/>

Antimainokset kuvistunneilla

- <http://www.voima.fi/adbusters/adbusters.html>
- <http://www.luontoliitto.fi/keskustelu/galleria/>

Joulukoristeita jätemateriaaleista

- http://www.kierratyskeskus.fi/koulutus/ymparistokoulu/innolla_askartelemaan/askarteluopas
- http://www.vsagendatoimisto.fi/ymparistokasvatus/ymparistoviikko/opetuspaketti_2003_2.htm